

Włodzimierz Szafrński

Płock

Informator Archeologiczny : badania 1, 354-356

1967

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zalegające w jej wnętrzu warstwy kulturowe. Piwnica zamkowa ma wymiary 7,5 x 4,25 (w przybliżeniu, gdyż kształt jej jest nieregularny).

Miażdżość zbadanych warstw wynosi 2,4 m. Zalegająca piwnicę ziemia składała się z dwóch warstw. Najwyżej zalegała warstwa rumoszu. Pod nią odsłonięto warstwę ziemi ciemno-szarej. Zawierała ona drobne ułamki naczyń glinianych, ułamki naczyń szklanych, fragmenty kafli, kilka drobnych przedmiotów z żelaza oraz płytki ceglanej posadzki. Chronologia zabytków odsłoniętych w wymienionej warstwie jest rozbieżna. Obok nielicznych ułamków ceramiki kultury łużyckiej, przypadającej na okres halsztacki(?) znaleziono fragmenty naczyń z końca XII i z XIII wieku, dużą ilość ceramiki z XIV i XV wieku oraz ułamki naczyń szklanych z wieku XVII.

Płytki posadzkowe i fragmenty kafli pochodzą z XVI i XVII wieku. Jednocześnie należy dodać, że na częściowo odsłoniętym dnie piwnicy, stanowiącym caleo zalegał rumosze, przypadający na wiek XVII.

Jak się więc wydaje piwnica na górnym zamku odrzykońskim zasypiana była w wieku XVII. Ziemię do zasypywania piwnicy brano częściowo z dziedzica zamku dolnego, na którym podczas badań prowadzonych w 1958 r. natrafiono na ślady osady kultury łużyckiej.

P Ł O C K

Zakład Archeologii Wczesno-
średniowiecznej IHKM PAN

Badania prowadził: doc.dr Włodzimierz Szefrański, finansował IHKM PAN.

Badania przeprowadzono w dzielnicy staromiejskiej na sam-
pleczu ratusza. Doprowadziły one do odkrycia na głębokości 3 m
XIV-wiecznej parceli miejskiej na powierzchni półarowej gotyc-
kiego miasta zbudowanego przez Kazimierza Wielkiego.

Uchwycono poszczególne elementy składające się na całość
parceli, a mianowicie: kwadratowy, o boku zaledwie 3-metrowym
budynek mieszkalny z towarzyszącym mu budyneczkiem gospodarszym
ustawionym przy niewielkim podwórku. Zaobserwowano ślad sód-
lidnego opłotowania posesji, które pojawiło się dopiero w IV
stuleciu. Dość dobrze zachowany ostatni wieniec zrębu domu ujawni-
ł technikę węglowych zaciosów "na obłap", a ustawione dookol-
nym rzędkiem kołki wskazały na plecionkową budowę ścianek kleci
gospodarczej, pełniącej zapewne funkcję śpichlerzyka. Zarówno
domostwo, jak i stodółka oraz podwórko posiadały tok gliniany.

Zawartość warstwy kulturowej wewnątrz domu (odizolowanej
w pionie stratygraficznym od XV-wiecznego poziomu warstwą kle-
piska) zdradziła profesję jego mieszkańca, którym okazał się
szewc. Odkryto wielką ilość kawałków skóry, wśród których wys-
tąpiły: fragmenty bucików damskich z wydłużonymi gotyckimi no-
sami, pantofli dziecięcych i męskich butów, liczne zryzki skó-
ry, oraz spleciona z rzemienia pętka, zapięcie do kożucha,
wytwór rymarsko-kuśnierski. Ponadto znaleziono zespół narzędzi
pracy: dwa szydła, żelazne i kościane oraz brązowy napaśtek.
Na uwagę zasługuje koncentracja wymienionych przedmiotów we
wschodnim rogu izby na niewątpliwym miejscu pracy rzemieślnika,
gdzie natknięto się na szczątki/ odwróconego do góry dnem garnka
obok kamienia o płaskiej, gładkiej powierzchni kształtu kostki
sześciiennej.

Polowa analiza znalezionego w domu szewca materiału cera-

micznego, wśród którego występują czernione skorupy siwaków z charakterystycznym wyblyszoczeniem powierzchni w różne wzory, jak również znaleziona w warstwie cegła-palcówka o typowych wymiarach, wskazują na pojawienie się domostwa i jego istnienie w 2. połowie XIV wieku.

Stwierdzenie lokalizacji XIV-wiecznej pracowni szewskiej na jałowym calcu, zamyka szereg identycznych obserwacji zebranych w ciągu kilku lat w rejonie starego miasta i wynikającą z nich konkluzją, że założone tu przez Kazimierza Wielkiego XIV-wieczne miasto powstało "na surowym korzeniu", że kolebka tysięc-letniego miasta ogranicza się głównie do odkrytego na Wzgórzu Tumskim podgrodzia z X wieku i - sprawa najistotniejsza - że przestrzenny rozwój miasta szedł w kierunku północno-zachodnim zgodnie z biegiem Wisły, a nie na odwrót, jak to niekiedy sugerowano. Tak więc kolosalna inwestycja urbanistyczna Kazimierza Wielkiego zakończyłaby półtysięcletni proces kształtowania i rozrastania się przestrzennego miasta Płocka od wczesnośrednio-wiecznych załączków w rejonie grodu i katedry po nowoczesny wte- dy, rozległy organizm miejski opasany solidnym murem ceglany.

P Ł O T Y,
pow. Gryfice

Pracownia Archeologiczno-
Konservatorska PKZ w Szcze-
cinie

Badania prowadził mgr Ryszard Rogosz, finansował - WKZ
w Szczecinie.